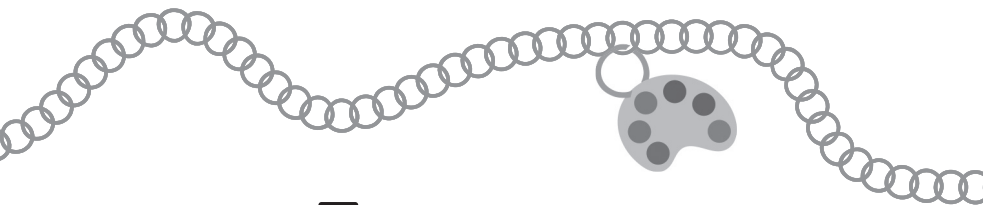

F E D R A P A T R I K

Zagonetna
narukvica
Artura
Pepera

Prevela
Tatjana Bižić

■ Laguna ■

Naslov originala

Phaedra Patrick

THE CURIOUS CHARMS OF ARTHUR PEPPER

Copyright © 2016 Phaedra Patrick

First published by Harlequin Mira, an imprint of
HarperCollins Publishers in Great Britain 2016

Translation rights arranged by Darley Anderson Literary,
TV & Film Agency

All rights reserved.

Translation copyright © 2016 za srpsko izdanje, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta
odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

Oliveru

Iznenadenje u ormaru

Artur je svakog jutra ustajao tačno u pola osam, isto kao i dok je njegova žena Mirijam bila živa. Istuširao bi se, pa obukao sive pantalone, svetloplavu košulju i tamnožuti pulover, koje je izvadio i pripremio prethodne večeri. Zatim bi se obrijao i onda silazio.

U osam bi napravio sebi doručak, obično parče tosta s margarinom, pa seo za sto od borovine oko koga je bilo mesta za šestoro, a sad je za njim sedeo samo on. U pola devet bi oprao posuđe i obrisao radnu površinu pored sudopere, najpre dlanom, a onda s dve vlažne maramice za domaćinstvo s mirisom limuna. Dan je tada mogao da počne.

U neko drugo sunčano majsko jutro obradovao bi se možda što je sunce već izašlo i proveo neko vreme pleveći i okopavajući vrt. Sunce bi mu grejalo vrat ispod potiljka i teme sve dok ne porumeni i počne da pecka. To bi ga podsećalo da je tu i da je živ – i dalje nekako gura.

Danas međutim, petnaestog dana meseca maja, bilo je drugačije. Danas je bila godišnjica od koje je strahovao već nedeljama. Pogled mu je zastajao na datumu kad god bi prošao pored svog kalendara s najlepšim motivima Skarboroa. Na trenutak bi zastao zagledan u njega, a onda je pokušavao da nađe neki poslić kojim će sebi zaokupiti pažnju. Zalio je Frederiku, svoju paprat, otvorio prozor da vikne „Gubite se!“ komšijskim mačkama koje su koristile njegov alpine-tum kao toalet.

Pre tačno godinu dana umrla mu je žena.

Preminula, radije su govorili svi. Kao da je *umrla* nekakva ružna reč. Artur je mrzeo reč *preminula*. Zvučala je blago, kao izletnički rečni brodić koji sporo brekće kroz namreškane vode ili mehurić od sapunice uzlebdeo ka nebu bez oblačka. Njena smrt nije bila takva.

Posle više od četrdeset godina braka sad je bio sam u kući s tri spavaće sobe i kupatilom u njihovoj – to su im njihova deca Lusi i Den preporučila da ugrade novcem od svojih penzija. Nedavno postavljena kuhinja bila je od pune bukovine, a šporet je imao komande kao Nasin svemirski centar, i Artur ga nikad nije koristio, u strahu da ne lansira čitavu kuću kao raketu.

Koliko mu je samo nedostajao smeh u kući. Žudeo je da ponovo čuje bat koraka na stepenicama, pa čak i tresak zalupljenih vrata. Želeo je da nalazi veš za pranje ostavljen nasred stepenica i da se spotiče preko blatnjavih gumenih čizama u hodniku. *Gumenjaci*, zvala su ih deca. Ova tišina njegove samoće paralala je uši gore nego sva porodična larma zbog koje je nekada gundao.

Artur tek što je bio obrisao sudoperu i pošao u dnevnu sobu, kad prodoran zvuk samo što mu ne probi lobanju. Instinktivno se pribio leđima uza zid. Prste je raširio preko

tapeta s teksturom magnolijinog drveta. Znoj ga je peckao pod miškama. Kroz šaru belih rada na staklu na kućnim vratima video je krupan, preteći ljubičasti oblik. Našao se zatočen u rođenom hodniku.

Zvono se ponovo oglasilo. Čudo jedno kako je glasno ona bila u stanju da zvoni. Kao da zvoni na požarnu uzbunu. Ramena mu se izdigoše da zaštite uši, a srce je jako tuklo. Još samo nekoliko sekundi, sigurno će joj biti dosta pa će otići. Onda se otvorio prorez za pisma.

„Arture Pepere. Otvori. Znam da si tu.“

Bilo je to već treći put te nedelje da njegova susedka Bernadet vraća. Prethodnih nekoliko meseci pokušavala je da ga hrani pitama sa svinjetinom i mlevenim mesom dinastanin na luku. Ponekad bi popustio i otvorio vrata. Najčešće ne bi.

Prošle nedelje je u hodniku pronašao rol-viršlu kako izviruje iz papirne kese kao preplašena životinja. Trebalo mu je sto godina da očisti mrvice peciva iz otirača od jute.

Ne sme da dopusti da ga izdaju živci. Ako se sad pomeri, ona će znati da se krio. Onda bi morao da smišlja nekakav izgovor; izbacivao je smeće, zalivao muškatile u bašti. Samo što se osećao suviše iznureno da smišlja takve priče, posebno na današnji dan.

„Znam da si tu, Arture. Ne moraš kroz ovo da prolaziš sam. Imaš prijatelje kojima je stalo do tebe.“ Poklopac na otvoru za pisma zazveča. Lila letak s naslovom „Drugari u žalosti“ dolelujaju na pod. Na njemu je bio loše nacrtan ljljan.

Iako ni sa kim nije ni progovorio duže od nedelju dana, iako je u frižideru imao samo komadić tvrdog sira i bocu mleka kome je istekao rok trajanja, Artur je ipak imao ponosa. Nije hteo da postane jedan od izgubljenih slučajeva Bernadete Paterson.

„Artur.“

Čvrsto je zatvorio oči i pravio se da je kip u vrtu neke raskošne vile. Mirijam i on su nekada voleli da obilaze istorijska mesta pod staranjem Uprave za nacionalno nasleđe, ali samo radnim danima, kad nema gužve. Poželeo je da su njih dvoje sad na nekom od tih mesta, idu pošljunčanim stazama i kamenčići im krckaju pod nogama, uživaju u belim leptirima kupusarima što lepršaju među ružama i jedva čekaju da pojedu po jedno veliko parče Viktorijine torte uz čaj.

Knedla mu je narasla u grlu dok je mislio na svoju ženu, ali nije se ni mrdnuo iz položaja koji je bio zauzeo. Poželeo je da je stvarno sazdan od kamena pa da više ne oseća bol.

Konačno se sanduče za pisma zatvori. Ljubičasta spodobila se udalji. Artur je dopustio da mu se najpre olabave prsti, zatim laktovi. Promrdao je ramenima da ih opusti.

Nije još bio sasvim ubeđen da ga Bernadet ne vreba s baštenske kapije, pa je odškrinuo vrata samo za centimetar i provirio. U bašti preko puta je Teri, koji je nosio dredove i vezivao ih uskom crvenom maramom i koji je večno kosio svoj travnjak, izvlačio kosilicu iz šupe. Dva riđa komšijska klinca trčkarala su bosa ulicom. Golubovi su mu isflekali vetrobran mikre, koju odavno nije vozio. Artur se malo primirio. Sve se vratilo u rutinsko stanje. Rutina je dobra.

Pročitao je letak, pa ga pažljivo ostavio sa ostalima koje je dobio od Bernadet – „Pravi prijatelji“, „Udruženje žitelja Tornapla“, „Muškarci u pećinama“ i „Dizel gala dan Železnice Severnojorkširskih tresetišta“ – a onda se naterao da ode i napravi sebi šolju čaja.

Bernadet mu je pokvarila jutro, izbacila ga je iz ravnoteže. Onako sav usplahiren, nije ostavio kesicu sa čajem da dovoljno dugo odstoji u lončetu. Omirisao je mleko iz frižidera, žacnuo se od neprijatnosti, pa ga prosuo u sudoperu.

Moraće da popije čaj bez mleka. Imao je ukus metalnih opijaka. Artur duboko uzdahnu.

Danas neće brisati pod u kuhinji ni usisavati tepih na stepenicama sve dok se izlizana mesta ne izližu još jače. Neće glancati slavine u kupatilu ni uredno poslagati peškire.

Pružio je ruku i dotakao debelu crnu cev urolanih kesa za smeće koje je bio ostavio na kuhinjskom stolu, pa ih, preko volje, uzeo. Teške su. Dobro je, dobro će poslužiti.

Da olakša malo sebi, pročitao je još jednom letak s molbom za dobrotvorne priloge u korist mačaka: „Spasite mačke. Sve stvari koje poklonite biće prodate da bi se prikupila sredstva za spasavanje zlostavljanih mačaka i mačića.“ Artur nije voleo mačke, tim pre što su mu upropaštavale alpinetum, ali ih je Mirijam volela, iako je od njih kijala. Čuvala je taj letak ispod telefona i Artur je u tome video znak da u tu svrhu treba da pokloni njene stvari.

Namerno odlažući zadatak koji ga je čekao, polako se peo uz stepenice, pa zastao na prvom odmorištu. Raščistiti njen ormar bilo mu je kao ponovo se oprostiti od nje. Kao da je posprema iz svog života.

Suznog oka, zagledao se kroz prozor u vrt iza kuće. Ako bi se propeo na prste, mogao je da nazre sam vrh Jorške katedrale, kamene prste koji kao da su pridržavali nebo. Tornapl, selo u kome je živio, nalazilo se gotovo na samoj periferiji grada. Trešnjin cvet je već počinjao da opada i latice su lelu-jale kao ružičaste konfete. Bašta je s tri strane bila ograđena visokom drvenom ogradom koja je davala privatnost – bila je previsoka da bi susedi željni ćaskanja mogli da proviruju preko. Mirijam i Artur su najviše voleli da budu sami. Sve su radili zajedno, tako im se dopadalo, hvala vam lepo na brizi.

U četiri ograđene leje za povrće, koje je Artur napravio od železničkih pragova, rasli su cvekla, šargarepa, luk i krompir.

Ove godine će možda čak pokušati da uzgaji i bundeve. Mirijam je pravila šareni lonac s piletinom i povrćem iz bašte i domaće supe, ali Artur nije znao da kuva. Prošlog leta je povadio divan crveni luk, koji je ostao da stoji na radnoj ploči u kuhinji sve dok se nije smežurao kao Arturova koža i na kraju ga je sav pobacao u smeće.

Konačno se popeo uz preostale stepenice i zadihan zastao ispred kupatila. Nekad je mogao bez po muke da ustrči odzdo dogore jureći za Denom i Lusi, ali sad se sve usporavalo. Kolena su mu krckala i bio je uveren da se sav nekako skuplja. Kosa mu je nekad bila crna, a sad bela kao golubica, mada i dalje tako gusta da ju je teško bilo naterati da ostane ravno počesljana, a vrh prćastog nosa kao da je svakog dana postajao sve crveniji. Nije mogao da se seti kad je to prestao da bude mlad i postao starac.

Prisetio se šta mu je Lusi rekla poslednji put kad su razgovarali, pre koju nedelju. „Dobro bi ti činilo da raspremiš, tata. Bolje ćeš se osećati kad mamine stvari budu iznesene. Moći ćeš onda da se posvetiš nečemu drugom.“ Den mu se s vremena na vreme javljao iz Australije, gde je sad živio sa ženom i dvoje dece. Rekao mu je isto što i Lusi, samo s manje takta: „Pobacaj to sve. Nemoj da praviš muzej od kuće.“

Da se posveti nečemu drugom? Kao čemu na primer, bogamu? Šezdeset devet mu je godina, nije on neki klinac pa da može da pođe na fakultet ili maturantsko putovanje. Nečemu drugom. Uzdahnuo je dok se ugegavao u spavaću sobu. Polako je povukao vrata garderobera obložena ogledalima.

Smeđe, crno i sivo. Gledao je u red odeće zemljanih boja. Čudno, nije pamtio da se Mirijam oblačila tako sumorno. U glavi mu odjednom ožive njen lik. Bila je mlada, i vrtela je oko sebe Dena držeći ga za jednu ručicu i jednu nožicu – avion. Imala je na sebi plavu letnju haljinu na tufnice i belu

maramu. Zabacila je glavu i smejala se, njena usta su ga pozivala da se smeje s njom. Slika iščile brzo kao što se i pojavila. U poslednjim trenucima u kojima ju je pamtio lice joj bilo iste boje kao odeća u ormaru. Sivo. Kosa boje aluminijuma imala je oblik kape za kupanje. Sva se bila smežurala kao luk.

Bolovala je nekoliko nedelja. Najpre je to bila neka plućna infekcija, njena redovna boljka od koje bi svake godine preležala po dve nedelje pijući antibiotike. Samo što je ovog puta infekcija prerasla u upalu pluća. Lekar joj je prepisao ležanje, a njegova žena, koja nikad ni oko čega nije pravila gužvu, mirno je poslušala.

Artur ju je pronašao u krevetu, staklastih očiju, mrtvu. Najpre je pomislio da se zagledala u ptice u krošnjama, ali kad ju je protresao za rame, nije se prenula.

Polu njenog ormara zauzimali su džemperu na kopčanje. Visili su bezoblični, rukava otegnutih kao da su ih oblačile gorile, pa onda opet vratile na vešalice. Zatim su tu bile suknje, teget, sive, bež, dužine do pola lista. Artur je osećao miris Mirijaminog parfema, s notom ruža i ljiljana, i od toga je pozeleo da pritisne nos uz njen vrat, *samo još jedan jedini put, molim te, Bože*. Često bi pozeleo da je sve ovo samo ružan san i da Mirijam sedi dole u dnevnoj sobi i rešava ukrštenicu u omiljenom ženskom nedeljniku ili piše pismo nekom s kim su se sprijateljili dok su bili na odmoru.

Dozvolio je sebi da sedne na krevet i da se nekoliko minuta prepusti samosažaljenju, a onda je brzo odmotao i otvorio dve kese. *Morao je to da uradi*. Jedna kesa je bila za stvari koje će dati, a jedna za one koje će baciti. Skupljao je odeću u naručje i trpao je u kesu koja ide u dobrotvorne svrhe. Mirijamine papuče – iznošene, s rupom na jednom palcu – ubacio je u kesu koja će u smeće. Radio je brzo i tiho, ne zastajući ni na tren da ga osećanja ne bi savladala. Negde na pola

posla u kesu za davanje ubacio je jedne stare sive cipele na pertlanje, a za njima još jedne gotovo potpuno iste. Izvukao je veliku kutiju za cipele i iz nje izvadio čizme od smeđeg antilopa s ravnom petom i postavljene krznom.

Prisetivši se jedne Bernadetine priče o tome kako je na buvljoj pijaci kupila čizme i našla u njima tiket za lutriju (mada joj nije doneo nikakav dobitak), Artur je i ne razmišljajući zavukao ruku u jednu čizmu (ništa), pa u drugu. Iznenadio se kad je unutra dodirnuo nešto tvrdo. Čudno. Uspeo je da uvuče prste oko predmeta i da ga izvadi iz čizme.

Ustanovio je da drži kutijicu u obliku srca, presvučenu hrapavom svetlocrvenom kožom i zatvorenu majušnim zlatnim katančićem. Zbog nečega mu je ta boja budila nervozu. Izgledala je skupo i frivolno. Da nije možda kutijica poklon od Lusi? Ne, sigurno bi se sećao da ju je Mirijam dobila od Lusi. A on sam nikad ne bi svojoj ženi kupio nešto takvo. Mirijam je volela jednostavne ili korisne stvari, kao obične okrugle male srebrne naušnice koje se uvlače u resicu ili lepe kuhinjske termo rukavice. Otkad su se venčali, uvek su se jedva nekako krpili s novcem, šparajući i sklanjajući poneku paru za crne dane, a kad su se konačno naveliko istrošili za kuhinju i kupatilo, Mirijam nije stigla u njima dugo da uživa. Ne, ni ona ovakvu kutijicu ne bi kupila.

Razgledao je bravicu na katančiću. Onda je potražio po dnu ormara, gurajući tamo-amo ostale Mirijamine cipele, ali ključ nije uspeo da nađe. Pročakao je bravicu makazicama za nokte, ali je bravica ostala prkosno zaključana. Artur je kipteo od radoznalosti. Rešen da ne prizna poraz, vratio se dole. Bio je bravar skoro pedeset godina, pa da sad ne može da otključa jednu vražju srcastu kutijicu. U kuhinji je izvadio iz donje fioke dve velike kutije od sladoleda u kojima je držao alat; bile su to njegove mađioničarske kutije.

Popeo se nazad, seo na krevet i izvadio alku punu kalauza. Uvukao je najtanji u bravicu i malčice ga okrenuo. Ovog puta je bravica škljocnula i kutijica se otvorila tek koji milimetar, kao da ga mami, kao usne spremne da šapnu tajnu. Artur je otvorio katanac i podigao poklopac kutijice.

Bila je postavljena gužvanim crnim plišom, koji je šaputao o dekadenciji i bogatstvu. Arturu je, međutim, dah zastao zbog narukvice s privescima koja je ležala na plišu. Bila je zlatna i raskošna, od debelih okruglih alkica, s kopčom u obliku srca. Opet srce.

Još čudnija je bila lepeza privesaka, koji su se širili oko narukvice kao zrake oko sunca u slikovnici. Bilo ih je ukupno osam: slonić, cvet, knjiga, slikarska paleta, tigar, naprstak, srce i prsten.

Artur je izvadio narukvicu. Bila je teška i zveckala je dok ju je premetao u ruci. Izgledala je antikno, ili bar kao da nije nova, a izrada je bila prefinjena, pojedinosti na svakom privesku oštro istaknute. Koliko god se trudio, Artur nije uspevao da se seti da je Mirijam ikada nosila tu narukvicu ili da mu je ikada pokazala neki od tih privesaka. Možda ju je kupila nekome na poklon. Samo, kome? Narukvica je izgledala skupa. Kad je Lusi nosila nakit, to je bilo nešto po današnjoj modi, ukovrdžane niti srebra s komadićima stakla i školjki.

Pomislio je da telefonira deci da vidi znaju li oni nešto o narukvici s privescima sakrivenoj u majčinom ormaru. Učinilo mu se to kao dovoljno opravdanje da ih pozove. Onda je ipak rekao sebi da razmisli još jednom, oni su sigurno previše zauzeti da se gnjave sa njim. Ima već neko vreme otkako je zvao Lusi, tobože da je pita kako se uključuje onaj novi šporet. Što se Dena tiče, sin mu se poslednji put javio pre dva meseca. Prosto da ne poveruje da je Denu četrdeset, a Lusi već ima trideset šest. Kad li je pre proletelo vreme.

Njih dvoje sad imaju svoj život. Nekad se njihov svet okre-
tao oko Mirijam i njega, ali sad su Den i Lusi dve daleke zve-
zde, svaka u vlastitoj galaksiji.

Ionako narukvica sigurno nije od Dena. Artur je sinu
svake godine telefonirao da ga podseti na majčin rođendan.
Den je tvrdio da nije zaboravio, da se upravo spremao da ode
do pošte i pošalje Mirijam neku sitnicu, i obično i jeste bila
sitnica: magnet za frižider u obliku sidnejske Opere, fotogra-
fija unučadi – Kajla i Marine – u kartonskom ramu, koalice
sa šapicama pruženim za zagrljaj, koju je Mirijam zakačila
za zavesu u nekadašnjoj Denovoj sobi.

Ako je i bila razočarana poklonima od sina, Mirijam to
nikada nije pokazala. „Divno!“, uzviknula bi kao da je upravo
dobila najlepši poklon u životu, a Artur bi poželeo da bude
iskrena bar jednom i kaže kako je njihov sin ipak mogao malo
više da se potruđi. Doduše, Den ni dok je bio mali nikad nije
bio svestan drugih ljudi i njihovih osećanja. Najsrećniji je bio
dok je, sav zamazan uljem, rastavljaio motore automobila.
Artur je bio ponosan što mu sin drži tri automehaničarske
radionice u Sidneju, samo bi voleo da je i ljudima posvećivao
podjednaku pažnju kao tim svojim karburatorima.

Lusi je bila pažljivija. Uvek je slala kartu da zahvali na
poklonu i nikada, baš nikada nije zaboravljala rođendane.
Kao dete je bila toliko ćutljiva da su se Artur i Mirijam pita-
li da nema nekih teškoća s govorom, ali doktor im je obja-
snio da je samo preosetljiva, sve doživljava dublje nego drugi
ljudi. Da voli mnogo da razmišlja i istražuje sopstvena oseća-
nja. Artur je govorio sebi da Lusi zbog toga nije došla majci
na sahranu. Denov je razlog bio što je živio hiljadama kilo-
metara daleko. Mada je nalazio izvinjenja za oboje, Artura
je bolelo više nego što su njegova deca mogla i da zamisle
što nijedno nije došlo da se kako treba oprostí od Mirijam.

I zbog toga je, kad bi se s vremena na vreme čuli telefonom, osećao kao da među njima stoji nekakva brana. Ne samo što je ostao bez žene, ostajao je takođe i bez dece.

Skupio je prste u trougao, ali nije mogao da navuče narukvicu. Slonić mu se dopadao najviše. Imao je podignutu surlu i sitne uši – indijski slon. Pomalo gorko se osmehnuo njegovoj egzotičnosti. Mirijam i on su uvek razgovarali o tome da otputuju na odmor nekuda u inostranstvo, ali bi na kraju opet otišli u Brajdlington, svaki put u isti mali pansion na obali. Ako su ikada i kupili neki suvenir, bio je to paketić razglednica sklopljenih kao harmonika ili krpa za posuđe, a ne zlatni privesak.

Na sloničevim leđima bila je nosiljka pod baldahinom, a u njoj ugnežđen tamnozeleni brušeni kamačak. Okrenuo se kad ga je Artur pipnuo prstom. Da nije smaragd? Naravno da nije, to je samo staklo ili cirkon. Prešao je prstom preko slonove surle, pa preko zaobljenih bokova do tanušnog repića. Na nekim mestima metal je bio gladak, a na nekima kao udubljen. Što je izbliže zagledao, međutim, to mu je zamagljeniji privesak bio pred očima. Trebale su mu naočari za blizinu, ali nikad nije mogao da nađe gde ih je ostavio. Ima svakako bar pet komada ostavljenih negde na sigurno po kući. Izvadio je iz svoje mađioničarske kutije monokl-lupu – otprilike jednom godišnje dobro mu je dolazila. Pošto ju je namestio na oko, pažljivo je zagledao slonića. Kako je primicao pa odmicao glavu da pronade pravu žižu, uvideo je da su udubljenja u metalu u stvari sićušna ugravirana slova i brojevi. Pročitao ih je, pa onda ponovo.

Aja, 0091 832 221 897

Srce je počelo brže da mu tuče. Aja. Šta li to znači? I brojevi. Da nisu to koordinate za geografsku kartu, ili neka šifra? Izvadio je iz kutije notes i kratku olovku i prepisao brojeve. Lupa

mu ispade na krevet. Sinoć je gledao kviz na televiziji. Nepočešljani voditelj pitao je koji je pozivni broj iz Britanije u Indiju – tačan odgovor je bio 0091. Artur je zatvorio kutiju od sladoleda i poneo narukvicu u prizemlje. Pogledao je u Oksfordski džepni rečnik engleskog jezika – objašnjenje reči aja ništa mu nije govorilo: *dadilja ili služavka u istočnoj Aziji ili u Indiji*.

Artur obično nikome nije telefonirao tek onako iz hira; u stvari je najviše voleo ako ne mora da telefonira uopšte. Razgovori s Denom i Lusi donosili su mu samo razočarenje. Ipak je podigao slušalicu.

Seo je na stolicu za kuhinjskim stolom na kojoj je uvek sedeo i pažljivo okrenuo broj, tek onako, da vidi. Smešno, ali bilo je nečeg u tom neobičnom sloniću zbog čega je želeo da sazna malo više.

Dugo je potrajalo dok se nije začuo signal da telefon na suprotnom kraju veze zvoni i još duže dok se neko nije javio.

„Dom porodice Mehra. Izvolite?“

Ljubazan ženski glas s indijskim akcentom, vrlo mlad, reklo bi se. Arturu je glas malo zadrhtao kad je progovorio. Da nije apsurdno ovo što radi? „Zovem zbog svoje žene“, rekao je. „Mirijam Peper, u stvari, Mirijam Kempster se zvala pre nego što smo se venčali. Pronašao sam privesak slona i na njemu je bio ovaj broj. Bio je u njenom ormaru. Raspremao sam ga...“ Glas mu se prekinuo. Šta ja to za ime sveta radim, pitao se Artur, šta ja to govorim.

Žena s druge strane veze ćutala je jedan časak. Artur je bio uveren da će mu spustiti slušalicu ili ga prekoriti što zbija šale telefonom. Međutim, ona reče: „Da, slušala sam o gospođici Mirijam Kempster. Potražiću gospodina Mehru da vam se javi, gospodine, on će gotovo sasvim sigurno moći da vam izađe u susret.“

Artur je zinuo od čuda.

Slonić

Artur je čvrsto stiskao slušalicu. Jedan glas u glavi govorio mu je da je spusti, da zaboravi na ovo. Kao prvo, koštaće ga. Telefonira u Indiju, to ne može da bude jeftino. Mirijam je uvek pazila koliki će im biti račun za telefon, posebno kad telefonira Denu u Australiju.

Onda je tu još bilo i potmulo osećanje da špijunira svoju ženu. Poverenje je uvek činilo tako važan deo njihovog braka. Dok je on putovao po zemlji prodajući brave i sefove, Mirijam mu je priznala svoju zabrinutost da bi, kad negde ostane da prenoći, mogao podleći čarima neke naočite gazdarice prenoćišta. Artur ju je uveravao da nikada ne bi nečim ugrozio njihov brak i porodični život. Osim toga, on nije bio od onih muškaraca koji privlače žene. Jedna bivša devojka rekla mu je da liči na krticu. Rekla mu je da je bojažljiv i pomalo živčan. Mada mu, začudo, jesu nekoliko puta iznosile izvesne predloge, ali je to verovatno bilo zbog toga što su dame (i

jednom prilikom gospodin) bile usamljene ili su prosto želele da iskoriste kakvu-takvu priliku, a ne zbog nekakve nje-gove privlačnosti.

Ponekad je premnogo radio. Mnogo je putovao. Posebno je voleo da pokazuje nove usadne brave i objašnjava kupci-ma sve rezice, kvačice i polugice. Bilo je u bravama nečega što ga je zanimalo. Bile su tako stabilne i pouzdane. Brave vas štite i čuvaju vam bezbednost. Artur je voleo što su mu kola uvek mirisala na ulje i uživao je da ćaska s klijentima u njihovim lokalima. Onda je stigao internet i onlajn naruči-vanje. Proizvođačima brava više nisu bili potrebni prodavci na terenu. Prodavnice koje se nisu pozatvarale počele su da naručuju robu preko kompjutera i Artur se našao osuđen na kancelarijski posao. S kupcima je sad razgovarao telefonom umesto lično. Artur telefon nikada nije voleo. Preko telefona ne možete da vidite kad se ljudi osmehuju, niti da im vidite oči kad vas nešto pitaju.

Mada mu je bilo teško kad je daleko od dece. Ponekad je kući stizao tek pošto su oni već bili u krevetu. Lusi je shvatala i radovala se kad ga vidi ujutru. Zagrlila bi ga oko vrata i rekla mu da joj je nedostajao. S Denom je bilo više muke. U onim retkim prilikama kad bi Artur ranije došao s posla, Denu kao da to nije bilo drago. „Više mi se dopada s mamom“, rekao je jednom. Mirijam je rekla Arturu neka to ne uzima srcu. Neka deca su bliskija s jednim roditeljem nego s drugim. Artura je svejedno grizla savest što mora toli-ko mnogo da radi da bi izdržavao porodicu.

Mirijam mu se zaklela da će mu uvek biti verna, koliko god dugo da ostaje na poslu, i Artur joj je verovao. Nikada mu nije pružila povoda da posumnja. Nikada je nije video da flertuje s drugim muškarcima niti našao ikakvog dokaza da je švrljala. Nije on nikada tražio dokaze, ali bi se ponekad,

kad dođe s puta kući, upitao je li imala nekog da joj pravi društvo. Sigurno joj je bilo teško samoj s dvoje dece. Mada se nikada nije žalila. Mirijam je bila borac.

Progutavši knedlu koja mu je narasla u grlu dok je razmišljao o svojoj porodici, Artur pođe da odvoji slušalicu od uva. Ruka mu je drhtala. Najbolje je da ne čačka. Da prekine vezu. Onda je čuo tanak glas kako mu se javlja: „Halo, gospodin Mehra ovde. Koliko sam shvatio, vi zovete zbog Mirijam Kempster, zar ne?“

Artur s mukom proguta. Usta su mu se osušila. „Tačno tako. Zovem se Artur Peper. Mirijam je moja žena.“ Činilo mu se nekako pogrešno da kaže Mirijam je *bila* moja žena, zato što, iako ona više nije tu, njih su dvoje i dalje venčani, pa zar ne? Objasnio je kako je pronašao narukvicu s privescima i privesak slonića s ugraviranim brojem. Nije očekivao da će mu se neko javiti. Onda je rekao gospodinu Mehri da mu je žena umrla.

Gospodin Mehra je ćutao ceo minut pre nego što će reći: „O, dragi gospodine, moje najiskrenije saučešće. Tako me je lepo čuvala dok sam bio mali. Davno je to bilo. Još živim u istoj kući! U našoj se porodici ne selimo mnogo. Imamo i isti broj telefona. Deda i otac su mi bili lekari, i ja sam lekar. Uvek pamtim koliko je Mirijam bila dobra. Nadao sam se da ću je jednog dana naći. Trebalo je više da se potrudim.“

„Mirijam vas je čuvala?“

„Da, bila je moja aja. Čuvala je mene i moje mlađe sestre.“

„Bila vam je dadilja? Ovde u Engleskoj?“

„Ne, gospodine. U Indiji. Ja živim u Goi.“

Artur je zanemio. Misli su mu zastale. O ovome ništa nije znao. Mirijam mu nikad nije spominjala da je živela u Indiji. Kako je to moguće? Pratio je praznim pogledom platnenu

list napunjen potpurijem u hodniku kako se vrti zakačen o tanku žicu. „Da vam ispričam malo o njoj, gospodine?“

„Da, molim vas“, tiho je rekao Artur. Dobrodošlo je sve što može da popuni praznine, da mu kaže da je ta o kojoj sad pričaju sigurno neka druga Mirijam Kempster.

Glas gospodina Mehre bio je umirujući i pun autoriteta. Artur je prestao da razmišlja o tome koliko će platiti telefon. Više nego išta na svetu želeo je da sluša nekoga ko je možda isto poznavao i voleo Mirijam, iako on uopšte ne poznaje tog čoveka. Ponekad je zbog toga što nema s kim da razgovara o njoj osećao kao da i uspomene na nju čile i nestaju.

„Imali smo više aja pre nego što je Mirijam došla kod nas. Bio sam nestašno dete. Smeštao sam im vragolije. Stavljao sam im daždevnjake u cipele i čili u supu. Nisu dugo ostajale. Mirijam je bila drugačija. Pojela bi zaljućenu hranu i ni reč ne bi zucnula. Vadila je daždevnjake iz cipela i vraćala ih u vrt. Posmatrao sam joj lice, ali bila je dobra glumica. Nikad ništa nije pokazivala i nisam znao ljuti li se na mene ili joj je smešno. Polako sam odustao od toga da je izazivam. Nije bilo nikakve svrhe. Znala je sve moje male varke! Pamtim da je imala kesicu divnih klikera. Sjajili su kao mesečina, a jedan je izgledao kao pravo tigrovo oko. Mirijam nije smetalo da kleči na zemlji.“ Gospodin Mehra se grleno nasmeja. „Bio sam pomalo zaljubljen u nju.“

„Koliko je dugo ostala kod vaše porodice?“

„Nekoliko meseci, u Indiji. Mnogo sam tugovao kad je otišla. Sâm sam bio kriv za to. Nikad nikom nisam pričao o tome, ali vi, gospodine Pepere, zaslužujete da znate. Nosio sam taj stid u sebi svih ovih godina.“

Artur se nervozno promeškoljio na stolici.

„Nemate ništa protiv da vam ispričam? Mnogo bi mi značilo. Ta tajna me izjeda iznutra.“ Gospodin Mehra nije

sačekao odgovor pre nego što će nastaviti priču. „Imao sam samo jedanaest godina, ali zaljubio sam se u Mirijam. Bilo mi je to prvi put da sam obratio pažnju na neku devojk. Bila je tako lepa i uvek se oblačila s ukusom. A njen smeh, pa, smejala se kao da zveckaju zvončići. Kad se probudim ujutru, najpre bih na nju pomislio, a kad legnem da spavam, jedva sam čekao sledeće jutro. Sad znam da to nije bila prava ljubav kao kad sam upoznao svoju ženu Priju, ali za dečaka mojih godina bilo je vrlo stvarno. Mirijam se razlikovala od devojčica s kojima sam išao u školu. Bila je egzotična, kože kao alabaster, kose boje oraha, akvamarinskih očiju. Verovatno sam i prečesto cupkao okolo za njom, ali nikad me nije terala da se osećam glupo. Majka mi je umrla dok sam bio sasvim mali, pa sam molio Mirijam da sedi sa mnom u njenoj sobi. Zajedno smo razgledali kutiju s nakitom moje majke. Mirijam se dopao privesak slon. Gledali smo kroz smaragd i ceo svet je bio zelen.“

Znači, smaragd je stvarno pravi, pomislio je Artur.

„Onda je Mirijam počela da izlazi sama dvaput nedeljno, pa smo provodili malo manje vremena zajedno. Mada sam ja već bio veliki i aja mi nije ni trebala, mojim sestrama jeste. Mirijam je bila uz njih, ali uz mene više ne toliko. Jednog dana sam je pratio. Sastala se s jednim muškarcem, nastavnikom iz moje škole. Englezom. Dolazio je jednom i kod nas u kuću, Mirijam i on su pili čaj. Video sam da mu se dopada. Ubrao joj je u vrtu jedan hibiskus.

Gospodine Pepere. Bio sam još dete. Rastao sam i hormoni su mi divljali po telu. Strašno sam se naljutio. Rekao sam ocu kako sam video Mirijam da se ljubi s tim čovekom. Otac mi je bio starinski čovek i bez jedne aje smo već ostali zbog slične situacije. Iz istih stopa je otišao da nađe i otpusti

Mirijam. Veoma se iznenadila, ali ponašala se dostojanstveno i spakovala je stvari.

Bio sam očajan. Nisam nameravao da se to desi. Izvadio sam slonića iz kutije s nakitom i odjurio u selo da ga izgraviram. Gurnuo sam ga u džep Mirijaminog kofera dok je stajao pored vrata. Bio sam kukavica i nisam smeo da se oprostim s njom nego sam se sakrio, ali ona me je našla i poljubila. 'Dovidenja, Radžeše, mili moj', rekla je. I nikad je više nisam video.

Od toga dana, kunem vam se, gospodine Pepere, trudio sam se da nikada ne lažem. Uvek govorim istinu. Jedino se tako može. Molio sam se da mi Mirijam oprost. Je li to ono što vam je rekla?"

Artur ništa nije znao o tom delu života svoje žene, ali znao je da su obojica voleli istu ženu. Mirijam se zaista smejala kao da zveckaju zvončići. Imala je kesu klikera i dala ih je Denu. Mada još ošamućen od zaprepašćenja, Artur je čuo žarku želju u glasu gospodina Mehre. Nakašljao se da dođe do glasa. „Da, oprostila vam je pre mnogo godina. S toplinom je govorila o vama.“

Gospodin Mehra se nasmejao, kratkim: „Ha-ha!“ Onda je rekao: „Gospodine Pepere! Pojma nemate koliko ste me usrećili time što ste mi rekli. Godinama mi je to bilo veliko breme. Hvala vam što ste se potrudili da me pozovete. Mnogo mi je žao što Mirijam nije više sa vama.“

Artur je osetio toplinu u stomaku. Oдавно se tako nije osećao. Osećao je da je bio koristan.

„Imali ste sreće što ste toliko dugo bili u braku, zar ne? Oženjeni ženom kao što je Mirijam. Je li proživela srećan život, gospodine?"

„Jeste. Da, mislim da jeste. Miran život. Imamo dvoje divne dece.“

„Onda se morate potruditi da budete srećni. Da li bi ona volela da tugujete?“

„Ne, ali teško je ne tugovati.“

„Znam. Ipak ima mnogo toga što treba da osećate njoj u slavu.“

„Da.“

Obojica su začutili.

Artur je prevrtao narukvicu na dlanu. Sad je znao o slonu, ali šta je s ostalim privescima? Ako uopšte nije znao da je Mirijam živela u Indiji, kakve se još druge priče kriju u ostalim privescima? Upitao je gospodina Mehru zna li nešto o narukvici.

„Ja sam joj dao samo slona. Pisala mi je nekoliko meseci pošto je otišla, da mi zahvali. Glupo sam sentimentaln, još čuvam to pismo. Uvek sam govorio sebi da ću je nekako naći i javiti joj se, ali sam se suviše stideo zbog one laži. Mogu da pogledam njenu adresu na pismu ako hoćete?“

Artur je progutao još jednu knedlu. „Ako biste bili tako ljubazni.“

Čekao je pet minuta dok se gospodin Mehra nije ponovo javio. Pružio je ruku da zaustavi listić koji se obrtao. Prelistavao je letke koje mu je Bernadet ubacivala kroz vrata.

„Ah, evo, tu je – Grejstok manor u Batu u Engleskoj, 1963. Nadam se da će vam ovo pomoći u potrazi. Mirijam u pismu kaže da je tu kod prijatelja. Ima i nešto o tigrovima na imanju.“

„Na narukvici ima i jedan privesak u obliku tigra“, kazao je Artur.

„Aha, onda bi vam to mogla biti sledeća stanica. Pronaći ćete kakve priče čuvaju svi privesci, jedan po jedan, zar ne?“

„O, nije ovo potraga...“, zaustio je Artur. „Samo sam bio radoznao.“

„Ako ikad budete dolazili u Indiju, gospodine Pepere, morate da me potražite. Pokazaću vam mesta koja je Mirijam volela. I sobu koja je bila njena. Nije se mnogo promenila za sve ove godine. Voleli biste da je vidite?“

„Vrlo lepo od vas. Mada se bojim da ja nikada nisam putovao van Britanije. Ne mogu da zamislim da ću i u koje dugo vreme putovati u Indiju.“

„Za sve postoji prvi put, gospodine Pepere. Imajte moj poziv na umu.“

Artur se pozdravio i zahvalio na pozivu. Dok je spuštao slušalicu, reči gospodina Mehre odzvanjale su mu stalno iznova u glavi: *...sledeća stanica ...priče koje čuvaju svi privesci, jedan po jedan...*

I počinjao je da se pita.

Veliki iskorak

Bio je još mrak kad se Artur probudio sledećeg jutra. Brojke na njegovom budilniku promenile su se na 5.32 i on je ostao da leži još neko vreme zagledan u plafon. Napolju su prošla neka kola i Artur je pogledom pratio svetlost farova kako prelazi preko plafona kao snop sa svetionika preko mora. Pustio je prste da se odšunjaju preko dušeka tražeći Mirijaminu ruku, mada je znao da ona nije tu i da će napipati samo hladan pamučni čaršav.

Svake noći kad bi legao u krevet, pomislio bi kako je hladan bez nje. Kad je ona ležala uz njega, uvek bi blago utonuo u san i prespavao celu noć, da bi ga probudila tek pesma drozdova napolju. Mirijam je vrtela glavom i pitala zar nije čuo oluju, ili da se kod komšija bio uključio alarm. Nikad ništa od toga on nije čuo.

Sad mu je san bio istrzan, nespokojan. Budio se često, drhteći, i uvijao se u jorgan kao u čauru. Trebalo je da uzme

još jedno ćebe, da mu se hladnoća ne bi uvlačila oko leđa i mrzla mu noge. Njegovo telo je našlo neki sopstveni, čudni ritam spavanja, buđenja, drhtanja, spavanja, buđenja, drhtanja, koji nije bio prijatan, ali Artur svejedno nije hteo da ga poremeti. Nije hteo da zaspi i probudi se tek s pticama i ustanovi da Mirijam više nema. Još i sad bi to bio preveliki šok. Buđenja preko noći su ga podsećala da je nema i on je rado prihvatao ta stalna podsećanja. Nije hteo da rizikuje da je zaboravi.

Da je morao jednom rečju da opiše kako se oseća tog jutra, bilo bi to *zbunjeno*. Iznošenje Mirijamine odeće trebalo je da bude ritual, obredno oslobađanje kuće od njene odeće, obuće, toaletnog pribora. Bio je to mali korak na putu ka prevlađivanju gubitka i nastavljanju života.

Sad se, međutim, narukvica koju je pronašao isprečila pred njegovim namerama. Iznikla su pitanja kojih pre nije bilo. Otvorio je jedna vrata i sad mora kroz njih i da prođe. Mirijam i on su različito gledali na zagonetke. Nedeljom posle podne redovno su uživali u epizodama gospođice Marpl ili Herkula Poaroa. Artur je pratio napeto. „Misliš da je on?“, pitao je. „Bio je tako predusretljiv, a njegov lik ništa ne doprinosi priči. Mislim da bi on mogao biti ubica.“

„Gledaj film.“ Mirijam bi mu stisnula koleno. „Prosto uživaj. Ne moraš da psihoanaliziraš sve likove. Ne moraš da pogodiš kraj.“

„Ali to je detektivska zagonetka. I treba da te natera da pogađaš. Treba da pokušamo da je rešimo.“

Mirijam se samo smejala i vrtela glavom.

Da je bilo obrnuto i da je (Artur je mrzeo tu pomisao) umro on, Mirijam se možda ne bi mnogo zamislila ako bi u njegovom ormaru pronašla neki čudan predmet, dok se evo njemu mozak vrti kao dečja vetrenjača u bašti.

Na škripuckavim zglobovima ustao je iz kreveta i otišao da se istušira, puštajući vruću vodu da mu pršti po licu. Onda se obrisao, obrijao, obukao sive pantalone, plavu košulju i tamnožuti pulover, pa pošao dole. Mirijam je volela kad se on tako obuče, govorila je da izgleda naočito.

Prvih nedelja posle njene smrti Arturu je bilo preteško čak i da se obuče. Zbog koga da se trudi? Nema mu tu ni žene ni dece, pa šta ga onda briga? Ostajao je u pidžami i danju i noću. Prvi put u životu pustio je bradu. Kad se video u ogledalu u kupatilu, zaprepastio se koliko liči na kapetana Igloa s reklama za zamrznutu hranu. Obrijao se.

Ostavljao je radio uključen u svim sobama da ne sluša sopstvene korake. Živeo je na jogurtu i supi iz konzerve, koju se nije trudio ni da podgreje. Od pribora mu nije trebalo ništa sem kašike i otvarača za konzerve. Pronalazio je sebi sitne poslice: da privrne šrafove na krevetu da ne bi škripao, izriba pocrnele fuge na pločicama oko kade.

Mirijam je držala sobnu paprat na prozoru u kuhinji. Biljka je izgledala kao da su je jeli moljci, listovi su joj bili perasti i oklembešeni. Artur ju je najpre mrzeo, mrsko mu je bilo što jedan tako bedan stvor može da živi, a njegova žena je mrtva. Ostavio ju je na podu uz zadnja vrata da čeka dan kad se odvozi smeće, ali ga je grizla savest, pa je na kraju popustio i vratio je na njeno mesto. Dao joj je ime Frederika i počeo da je zaliva i razgovara sa njom. Polako, biljka je živnula. Listovi joj nisu više bili klonuli, postali su zeleniji. Arturu je prijalalo da se brine o nečemu živom. Ustanovio je da mu je lakše da čavrlja s biljkom nego s ljudima. Činilo mu je dobro da bude nečim zaokupljen. Tako nije imao vremena da tuguje.

Bar je to govorio sebi. Bavio se običnim svakodnevnim poslicima i bio je manje-više dobro, držao se nekako, ali

onda bi ugledao onaj zeleni list s potpurijem okačen u hodniku, Mirijamine blatnjave cipele za šetnju ostavljene u ostavi ili kremu za ruke s lavandom „krabtri i ivlin“ na polici u kupatilu – i kao da bi se lavina sručila na njega. Takve sitne, beznačajne stvari sad su mu kidale srce.

Seo bi na donju stepenicu u hodniku i ostao tako, držeći se za glavu i ljuljajući se napred-nazad, stisnutih očiju. Govorio je sebi da tako i mora da se oseća. Bol je još svež. Proći će. Mirijam je sad na nekom boljem mestu. Ona ne bi želela da se on ovako oseća. *Bla-bla-bla*. Obična blebetanja iz Bernadetinih letaka. I jeste prolazilo. Samo nikad potpuno. Artur je nosio bol kao гвозdenu kuglu u stomaku.

U tim trenucima pred oči bi mu izašao otac, strog, snažan: „Boga mu. Ne cmizdri mi tu, sinko. Curice cmizdre, muškarci ne.“ I Artur bi podigao glavu i trudio se da bude hrabar.

Možda bi dosad trebalo da je preboleo.

Onih prvih, mračnih dana sećao se samo mutno, kao prizora na crno-belom televizoru na kome slika treperi. Video je sebe kako tumara po kući.

Pošteno govoreći, Bernadet mu je stvarno pomogla. Pojavila bi mu se na pragu kao neželjeni duh iz lampe i naterala ga da ode da se istušira dok mu ona spremi ručak. Artur nije hteo da jede. Hrana nije imala nikakvog ukusa i nije mu pružala nikakvo zadovoljstvo.

„Telo je kao parna mašina, treba mu ugalj“, govorila je Bernadet dok se on bunio protiv pita, supa i gulaša koje mu je unosila preko praga, podgrevala i postavljala pred njega. „Kako ćeš nastaviti putovanje bez goriva?“

Artur nije nameravao da ide ni na kakvo putovanje. Nije želeo ni da izađe iz kuće. Išao je jedino iz prizemlja na sprat u kupatilo i kad je trebalo da spava. Osim toga nije imao želje ni za čim. Mira radi, jeo je što mu je Bernadet donosila,